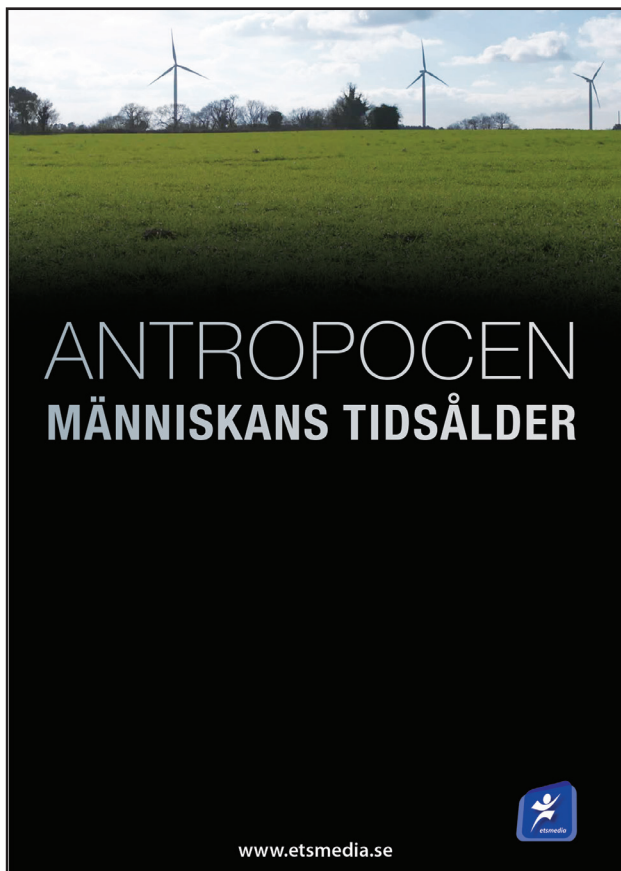

FILMHANDLEDNING

ANTROPOCEN

– människans tidsålder

Vår värld har gått in i en ny era. Vi brukar kalla det ”människans tidsålder”, eller antropocen. Idag är människans påverkan på naturen så stor att den håller på att förändra vår planet i grunden. Filmen går igenom vad antropocen är. I tre animerade exempel får vi se andra tillfällen i historien då människan ställts inför liknande utmaningar som nu. Du får höra forskare, filosofer, aktivister med flera som ger sin syn på utmaningarna, och på vad man kan göra. För vår civilisation är detta en ödesfråga: Kommer vi att kunna anpassa oss till denna nya värld som vi själva har skapat?

Innehåll:

- 00:00 - Inledning (8 min)
- 08:16 - Oviljan att anpassa sig (4 min)
- 12:28 - Industrialism och konsumtionssamhälle (4,5 min)
- 17:00 - Det alltför komplexa samhället (6,5 min)
- 23:30 - Kan vi förhindra att vårt samhälle kollapsar? (6 min)
- 29:28 - Paradoxen Kina (2 min)
- 31:32 - De goda exemplen (13 min)

FILMFAKTA

GENRE: Dokumentär
ÄMNE: Biologi, Geografi, Historia, Miljö, Naturkunskap, Samhällskunskap
ÅLDER: Från 13 år (H, Gy)
SPELTID: 45 min
TAL: Engelska, Franska, Spanska
TEXT: Svenska
REGI: Dimitri Grimblat
PRODUKTIONSÅR: 2015
PRODUKTIONS LAND: Frankrike
PRODUKTION: Paprika Films/ Wild Touch Prod/ Planete +
ARTIKELNR: ETS5077

Ur Lgr11 och Lgy11

Geografi 7-9 – Ur det centrala innehållet:

- Jordens klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människors levnadsvillkor.
- Klimatförändringar, olika förklaringar och vilka konsekvenser förändringarna kan få för människan, samhället och miljön i olika delar av världen.
- Intressekonflikter om naturresurser, till exempel om tillgång till vatten och mark.
- Förnybara energitillgångar, till exempel sol- och vindenergi och alternativa drivmedel.
- Förekomst av och orsaker till fattigdom och ohälsa i olika delar av världen.
- Samband mellan fattigdom, ohälsa och faktorer som befolkningstäthet, klimat och naturresurser.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- Utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,
- Värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

Samhällskunskap 7-9 – Ur det centrala innehållet:

- Orsaker till förändringar i samhällsekonomi och vilka effekter de kan få för individer och grupper.
- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.
- Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen. FN:s syfte och huvudsakliga uppdrag, andra former av internationell konflikthantering och folkrätten i väpnade konflikter.
- Individers och gruppers möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar.
- Analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv.
- Analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

(Fortsättning på sida 2)

FILMHANDLEDNING

ANTROPOCEN

– människans tidsålder

Innan ni startar en diskussion kring filmen är det viktigt att läraren/ledaren går igenom handledningen och tänker på hur man ska hantera diskussionen och svaren.

INNAN NI TITTAR

Filmen heter *Antropocen – människans tidsålder*.

- Vad tror eleverna att filmen handlar om? Om de har svårt att diskutera sig fram till det kan de få ledtråden att det handlar om miljöfrågor.
- Aktivera elevernas förkunskaper om klimatförändringar och människans roll i det med en kort diskussion om vad ämnet för dagens lektion är.

DISKUSSIONSFRÅGOR

Filmens början

- Kommer eleverna ihåg hur filmen börjar? (Först långsamma, stilla bilder över en skog och sedan efter en stenåldersmänniska hugg med en yxa går det sedan mycket snabbt)
- Vad tror ni att filmmakarna vill visa på med den introduktionen?

Centrala begrepp

Något som är centralt och återkommande i filmen är naturresurser.

- Vad känner eleverna till om det?
- Vad är skillnaden mellan ändliga och förnybara naturresurser?
- Hållbara och icke hållbara naturresurser?

Andra begrepp som filmen tar upp är till exempel:

- Massproduktion
- Masskonsumtion
- Konsumtionskredit
- Globalisering

Diskutera innebörden av dessa begrepp med eleverna. Hur hänger de ihop och vilken roll spelar de i miljöfrågor?

Filmens historiska exempel

- Vilka historiska exempel tar filmen upp? (Vikingarna på Grönland, Mayafolkets konflikter och Japans skogsskövling)
- Hur jämförs dessa historiska exempel med situationen vi har idag? (Vikingarnas svårigheter att anpassa sig efter klimatförändringar, Mayafolkets förtröstan på gudarna för hjälp jämförs med vår tilltro till att teknologin ska hjälpa oss, Mayafolkets stadsstaters svårigheter att samarbeta jämförs med världens län-

(fortsättning från sida 1)

Ur Lgr11 och Lgy11

Historia 7-9 – Ur det centrala innehållet:

- Jämförelser mellan några högkulturers framväxt och utveckling fram till 1700-talet, till exempel i Afrika, Amerika och Asien.
- Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor.
- Aktuella konflikter i världen och historiska perspektiv på dessa.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- Använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer.

Biologi 7-9 – Ur det centrala innehållet:

- Människans påverkan på naturen lokalt och globalt. Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling.

Naturkunskap Gymnasiet – Ur det centrala innehållet:

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla:

2. Kunskaper om naturvetenskapens roll i aktuella samhällsfrågor och i förhållande till hållbar utveckling.
6. Kunskaper om de naturvetenskapliga teoriernas betydelse för samhällens framväxt och för människans världsbild.

Samhällskunskap Gymnasiet – Ur det centrala innehållet:

- Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna.
- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla:

2. Kunskaper om historiska förutsättnings betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
3. Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

der idag, Japans tvångsmedel mot befolkningen för att stävja skogsskövlingen).

- Kan vi lära oss något av dessa historiska exempel? Vad i så fall tycker ni? Om nej, varför inte?

FILMHANDLEDNING

ANTROPOCEN

– människans tidsålder

Filmens nutida exempel

- Exemplet med staden Phoenix i Arizona – varför finns det med i dokumentären tror ni?
- Kina anses av många vara världens största miljöbov.
- Hur kan det enligt filmen problematiseras? (produktionen sker i Kina men konsumtionen sker i väst)
 - Vad anser eleverna om det synsättet?
 - Kan Kinas klimatpåverkan problematiseras på fler sätt? (till exempel utsläppsmängder i relation till befolkningen)
 - Beskriv projektet "Forest Finance" grundat av Harry Assenmacher. Vad går det ut på?
 - Beskriv projektet med så kallade FabLabs. Vad går det ut på?
 - Vad var speciellt med den nya grundlagen som infördes i Ecuador? Vad anser eleverna om att ge naturen rättigheter?

Citat

"Den gamla goda ekonomiska tillväxten går före alla miljöhänsyn."

Så kommenterar speakerrösten Kanadas beslut att utvinna en stor oljereserv. Vad menas med ett sådant uttryck? Vad innebär ekonomisk tillväxt och varför verkar det svårt att kombinera med miljöarbete?

"Alla förändringar kräver mod. Folk är rädda för förändringar. Även om det leder till något gott är folk rädda för förändringar."

Säger vetenskapshistorikern Naomi Oreskes. Hur kan detta citat beskriva dagens miljöarbete och debattklimat?

"För att få en bättre miljö måste vi prata om vår samhällsstruktur."

Säger ekologen Erle Ellis. Vad tror ni att han menar med det?

Sammanfattande frågor

- Vad känner eleverna efter att ha sett filmen? Optimism eller pessimism?
- Vad tror eleverna krävs för att förhindra fortsatta klimatförändringar? Hur behöver miljöarbetet organiseras?
- Eller är talet om klimatförändringar överdrivet?

FAKTARUTA

FAKTA FRÅN NE.se

ANTROPOCEN

Människans tidsålder, föreslagen geologisk epok vanligen avseende tidsperioden efter cirka 1800, under vilken människan har utgjort en betydande faktor i förändringen av jordens geologi, klimat och ekosystem.

De menade att människans inflytande på jordens klimat nu var så betydande att en ny geologisk epok borde introduceras. Denna åsikt baserades bland annat på mätningar av gashalter i iskärnor som efter cirka 1950 visar kraftigt ökade halter av koldioxid och metan, som bidrar till den globala uppvärmningen. De föreslog också att epoken alternativt kunde definieras av introduktionen av James Watts ångmaskin, en grundsten i den industriella revolutionen.

Utöver utsläpp av växthusgaser har sprängningar av kärnvapen från och med 1945 lämnat ett tydligt spår i den geologiska lagerföljden.

Andra tydliga effekter av människan är ökad erosion och sedimenttransport på jordytan på grund av urbanisering, intensifierat jordbruk och klimatförändring samt förändringar i atmosfärens, oceanernas och jordytans kemi, speciellt avseende halterna av kol, kväve, fosfor och metaller. Människans påverkan på miljön och på biosfären ger sig tillkänna i form av global uppvärmning, försurning av haven, utbredning av döda zoner på oceanbottnar, habitatförluster, artutrotning samt introduktion av invasiva arter.

Den internationella geologiska organisationen IUGS har tillsatt en arbetsgrupp med syfte att rekommendera en definition av begreppet antropocen senast 2016.

Fakta hämtad från NE.se

FILMHANDLEDNING

ANTROPOCEN

– människans tidsålder

FÖRDJUPNINGSUPPGIFTER

Välj en gemensam uppgift för alla eller låt eleverna arbeta med olika uppgifter och sedan redovisa sina resultat för varandra.

Klimatmöten

Låt eleverna fördjupa sig i några av de stora klimatmöten som hållits. Vad har beslutats där och vilket har resultatet blivit?

Fler exempel från historien

Låt eleverna leta fram fler historiska exemplen på klimatförändringar och hur de har påverkat jorden.

Miljöprojekt

Låt eleverna ta reda på information om olika miljöprojekt på gräsrotsnivå eller global nivå - hur arbetar dessa projekt mot klimatförändringarna?

Klimatförnekelse

Klimatförändringar är ett omtvistat ämne som väcker mycket känslor. Många känner en rädsla inför utvecklingen vår planet står inför. Men det finns också dem som kallas klimatförnekare, som menar att människan inte har någon roll i de klimatförändringar vi ser idag och säger sig ha stöd från forskningen. Låt eleverna ta reda på mer om klimatförnekelse och vad det innebär.

Övning i källkritik

Låt eleverna kolla upp fakta som uppges i filmen och kontrollera med fler källor om de stämmer eller ej. Diskutera dokumentärens form med eleverna - hur filmmakare med bild- och musikval kan påverka tittarna.

Olika yrken

Personerna som intervjuas i filmen - vilka yrken har de och på vilka olika sätt arbetar de med miljöfrågor? Låt eleverna ta reda på mer om de olika yrkena som representeras i filmen och på vilka sätt dessa yrkesgrupper kan arbeta med just miljöfrågor. Till exempel ekolog, filosof, stadsplanerare, vetenskapshistoriker, lärare i permakultur.

Exemplet Kanada

Vad har hänt med Kanadas oljeutvinning sedan filmen gjordes? Låt eleverna ta reda på det senaste nyheterna därifrån. Hur ser debatten ut i Kanada?

FAKTARUTA

FAKTA FRÅN NE.se

KONSUMTIONSKREDIT

Gemensam benämning på olika former av kredit som är avsedda för en konsuments personliga förbrukning. En konsumtionskredit kan avse konsumtion i största allmänhet och lämnas då i regel av bl.a. banker i form av banklån. Konsumtionskredit i form av betalningsanstånd eller lån, som vid kreditköp lämnas av näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet; den kallas konsumentkredit och regleras i konsumentkreditlagen. Konsumentkrediter används ofta för att finansiera köp av konsumentkapitalvaror som TV-apparater och kylskåp och förekommer främst som avbetalningslån och kontokortskredit. Som kreditgivare i dessa fall står antingen säljaren själv eller t.ex. ett finansbolag efter överenskommelse med säljaren.

GLOBALISERING

Globalisering innebär att länder, företag och människor i världen blir alltmer beroende av varandra. Ordet global betyder 'något som gäller hela världen'.

MASSPRODUKTION

Dels allmän benämning på produktion i stor skala, dels beteckning för fabriksmässig tillverkning i långa serier av standardiserade artiklar.

Fakta hämtad från NE.se

